

Kendelse af 10. januar 2020 i FV2017.0164:

Fagligt Fælles Forbund

(advokat Rune Asmussen)

mod

DI Overenskomst II

for

ISS Facility Services A/S

(advokat Pernille Backhausen)

1. Uoverensstemmelsen

Sagen angår rengøring af produktionslokalerne i en virksomhed, som fremstiller dyrefoder til hunde og katte. Spørgsmålet er, om dette arbejde udløser levnedsmiddelindustritillæg efter Serviceoverenskomsten.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

Sagen er den 8. januar 2020 forhandlet for en faglig voldgiftsret med undertegnede, fhv. højesteretspræsident Børge Dahl, som formand og opmand og følgende partsudpegede medlemmer: forhandlingssekretær Mette Madsen og konsulent Jesper Havn, begge 3F Privat Service, Hotel og Restauration, vicedirektør Anders Søndergaard Larsen og underdirektør Niels Grøn Seirup, begge DI.

Der blev afgivet forklaring af: A og B, begge tidligere rengøringsmedarbejdere hos ISS Facility Services A/S (i det følgende ISS), C, produktionschef i C&D Foods (Denmark) A/S (i det følgende C&D Foods), D, tidligere næstformand i Landssammenslutningen for Rengøring og Service under Serviceforbundet, E, segmentdirektør i ISS, F, afdelingschef i ISS, G, rengøringsmedarbejder/formand i ISS, og H, regional R&D/application manager, ECOLAB ApS.

Da der efter procedure og votering ikke blandt de partsudpegede medlemmer af den faglige voldgiftsret var flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden. Parterne er enige om, at det kan ske uden fuldstændig sagsfremstilling og gengivelse af de afgivne forklaringer og parternes procedurer, jf. arbejdsretslovens § 28, stk. 5.

3. Overenskomstgrundlaget

2014 Serviceoverenskomsten indgået mellem DI Overenskomst II (SBA) og 3F Privat Service, Hotel og Restauration og Landsammenslutningen for Rengøring og Service under Serviceforbundet indeholder bl.a. følgende:

”Særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien:

Gyldighedsområde:

Bestemmelserne er gældende for rengøring i produktionslokaler indenfor levnedsmiddelindustrien, hvor der stilles særlige krav om faglige færdigheder og de veterinære myndigheders krav om et højt hygiejneniveau.

Regelsuspension:

Bestemmelserne suspenderer følgende regler i serviceoverenskomsten 2014: § 7, stk. 4 og 5 [om genetillæg 4,51 kr. pr. time og tillæg for hovedrengøring 7,13 kr.], § 18, stk. 4.

Indhold:

a. Løn: ...

b. Løntillæg: Efter 1 måneds ansættelse indenfor slagteri/fiskeri/levnedsmiddelindustrien betales følgende tillæg ...

Levnedsmiddelindustritillægget pr. præsteret arbejdstime udgør:

...

pr. 15. marts 2016 kr. 23,00”

Om disse særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien hedder det i kendelse af 30. september 2016 i faglig voldgiftssag mellem de samme parter og med samme opmand som i den foreliggende sag:

”1. Uoverensstemmelsen

Hovedspørgsmålet under sagen er, hvad Serviceoverenskomstens særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien omfatter.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

...

Der blev under forhandlingen afgivet forklaring af: ... næstformand D, Landssammenslutningen for Rengøring og Service, som har deltaget i forhandlingerne om overenskomst i 25-30 år, i 1998 som tillidssekretær, og chefkonsulent I, DI, som ligeledes deltog i forhandlingerne om overenskomsten i 1998.

...

4. Overenskomstgrundlaget

...

Disse særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien kom ind i Serviceoverenskomsten (Fællesoverenskomsten) i 1998. Fællesoverenskomsten 1995 – 1998 indeholdt bl.a. følgende bestemmelser:

”Særbestemmelser om slagteriservice

Gyldighedsområde:

Bestemmelserne er gældende for rengøring af produktionslokaler på slagterier.

Regelsuspension:

...

Indhold:

...

(Opmærksomheden henledes på, at særaftalen alene er gældende for produktionslokaler. Såfremt der i tilstødende lokaler forekommer særlige afledte gener, honoreres disse efter fællesoverenskomstens § 7, stk. 4)

Særbestemmelser om fiskeriservice

Gyldighedsområde:

Bestemmelserne er gældende for rengøring af produktionslokaler indenfor fiskeindustrien.

Regelsuspension

...

Indhold:

..."

Om baggrunden for ændringen hedder det i et af de daværende overenskomstparter (Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark, Dansk Funktionærforbund og Servicebranchens Arbejdsgiverforening) underskrevet:

"Forhandlingsprotokollat om slagteriservice og fiskeriservice

1. Sammenskrivning af særbestemmelserne

Særbestemmelserne om slagteriservice og fiskeriservice sammenskrives, og dækningsområdet udvides, og aftalen får herefter følgende overskrift:

"Særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien".

2. Gyldighedsområde

Bestemmelserne er gældende for rengøring i produktionslokaler indenfor levnedsmiddelindustrien, hvor der stilles særlige krav om faglige færdigheder og de veterinære myndigheders krav om et højt hygiejneniveau.

...

4. Fiskeritillæg

Fiskeritillægget forhøjes pr. 1. marts 1998 til kr. 11,66 og pr. 1/3-1999 til kr. 13,58.

5. Slagteritillæg

Slagteritillægget forhøjes pr. 1. marts 1998 til kr. 15,65.

6. Levnedsmiddelindustritillæg

På andre levnedsmiddelindustriområder indenfor ovennævnte gyldighedsområde udbetales pr. 15. april 1998 et tillæg på kr. 5,57.

Parterne er enige om, at slagteri- og fiskeritillæggene i år 2001 skal være af samme størrelse. Alle 3 tillæg skal i år 2004 være af samme størrelse.

Ovennævnte tillæg suspenderer § 7, stk. 4 og 5."

Om forståelsen af bestemmelsen om levnedsmiddelindustritillæg hedder det i faglig voldgiftskendelse (Per Sørensen) af 15. marts 2010:

”Sagen, hvori opmanden [Per Sørensen] traf afgørelse den 26. oktober 2003, angik spørgsmålet, om en ansat i bageri- og slagteriafsnittet i Kvickly Ekstra i Holbæk havde krav på levnedsmiddelindustritillæg. Dette spørgsmål blev af opmanden besvaret benægtende, idet opmanden herved tilkendegav følgende:

”Særbestemmelsen om tillæg finder anvendelse i tilfælde, hvor der foretages rengøring i lokaler inden for levnedsmiddelindustrien, der benyttes til *produktion*, og hvor rengøringen stiller *særlige* krav til sanitørens faglige færdigheder og kræver et *højt* hygiejneniveau (fremhævet af opmanden). Efter ordlyden omfatter bestemmelsen således ikke rengøring i supermarkeders slagteriafdelinger og i storkøkkeneres lokaler, hvor der modtages og udskæres kød m.v. fra slagterier og ikke foregår en egentlig industriproduktion. At bestemmelsen må forstås – og af forbundet også tidligere har været forstået – på denne måde støttes tillige af, at forbundet under overenskomstforhandlingerne i 2000 som et af sine krav stillede følgende ”Ændringsforslag”:

”Gyldighedsområde: ... Der indføres: Storkøkkner mv. bl.a. supermarkeder.”

Dette forslag blev ikke gennemført.”

Ifølge Nudansk Ordbog forstås ved ”industri”:

”En erhvervsgren, der bygger på fremstilling og forædling af produkter i stort omfang, især ved hjælp af maskiner på fabrikker”.

En anden form for industri er ifølge ordbogen ”let industri”, som producerer lettere færdigvarer, og ”tung industri”, som producerer råvarer, halvfabrikata og tungere færdigvarer, fx stål- og værftsindustri.

Af oplysningerne i sagen fremgår, at den røde zone i LSG’s cateringvirksomhed i Kastrup Lufthavn er ”hygiejne zone”, og at gul zone er ”mellem zone”. Det må således lægges til grund, at der stilles store krav til hygiejnen og dermed til rengøringen i disse områder, men efter det oplyste stilles der dog ikke krav om særlige færdigheder til udførelse af rengøringen.

Det kan desuden lægges til grund, at der – inden LSG mistede kontrakten med SAS – er blevet fremstillet mad i store mængder i lokalerne. Efter den almindelige forståelse af begrebet industri som beskrevet ovenfor, sammenholdt med Særbestemmelsernes ordlyd, er der imidlertid ikke de fornødne holdepunkter for at nå til, at den produktion af madvarer, der finder sted i lokalerne, kan anses som ”industri” i Særbestemmelsernes forstand.

Herefter falder den rengøring, der finder sted i lokalerne, uden for Særbestemmelsernes gyldighedsområde, således at de, der udfører rengøringen, ikke har krav på levnedsmiddelindustritillægget. DI’s frifindelsespåstand tages derfor til følge.”

...

5. Det omtvistede rengøringsarbejde på virksomheden Hilton Foods Danmark A/S

...

6. Opmandens begrundelse og resultat

6.1. Overenskomstens forståelse

Afgørende efter særbestemmelserne om levnedsmiddelindustrien er, at rengøringen foregår 1) ”i produktionslokaler indenfor levnedsmiddelindustrien”, hvor der stilles 2) ”særlige krav om faglige færdigheder” og 3) ”de veterinære myndigheders krav om et højt hygiejneniveau”.

D og I har samstemmende forklaret, at der med formuleringen er sket en udvidelse af særbestemmelserne om slagteriservice og fiskeriservice, således at tillægget ligesom hidtil skulle dække rengøring i produktionslokaler ”på slagterier” og ”indenfor fiskeindustrien” og herudover dække lignende rengøring i produktionslokaler inden for levnedsmiddelindustrien med tilsvarende høje krav. Det var ikke meningen, at flere på et slagteri skulle have tillægget, men var kravene de samme på f.eks. en pølsefabrik, så skulle tillægget udløses.

Det følger af faglig voldspraksis, at særbestemmelserne for levnedsmiddelindustrien ikke finder anvendelse på slagterafdelinger i supermarkeder, idet der her ikke foregår en egentlig industriproduktion. De finder heller ikke anvendelse på storkøkkener, idet disses produktion af madvarer ikke kan anses som ”industri” i særbestemmelsernes forstand.

Der skal på denne baggrund betales levnedsmiddelindustritillæg, når rengøringen angår lokaler, hvor der foregår fabriksmæssig, maskinel massefremstilling af fødevarer med en lignende tilsnævning som på slagterier og i fiskeindustrien, og rengøringen derfor fordrer et højt hygiejneniveau og særlige faglige færdigheder sammenlignet med almindeligt

rengøringsarbejde og svarende til, hvad der gælder for rengøring på slagterier og i fiskeindustrien.

6.2. Det omtvistede rengøringsarbejde på Hilton Foods Danmark A/S

Der slagtes ikke dyr på Hilton Foods. Dyrene er andetsteds blevet slagtet, afhudet og opskåret i store stykker. Det er disse store stykker, som hos Hilton Foods underkastes yderligere opskæring og omfattende bearbejdning og efterfølgende pakning til salg en detail. Det foregår alt sammen i en og samme hal – forarbejdning og pakning er ikke rummæssigt adskilt. Havde hallen været en del af et slagteri, hvor dyrene blev slagtet, ville der helt klart være tale om rengøring af et produktionslokale på et slagteri. Og selv om der på et slagteri kan være en afdeling med tilnavsning fra jord, afføring og indvolde, må tilnavsningen af Hilton Foods hal med hensyn til kødrester, blod og fedt anses for at svare helt til tilnavsningen i forarbejdningsdelen på et slagteri. På denne baggrund lægges det til grund, at der i hallen foregår fabrikmæssig, maskinel massefremstilling af slagtervarer med en lignende tilnavsning med kødrester, blod og fedt som på et slagteri. Rengøringen fordrer derfor særlige faglige færdigheder sammenlignet med almindeligt rengøringsarbejde og et højt hygiejniveau svarende til, hvad der gælder for rengøring på slagterier. Arbejdet må således anses for omfattet af overenskomstens særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien.
...”

D har under sagen forklaret, at han var med til at lave aftalen om levnedsmiddelindustritillægget. De havde dengang tillæg for slagteriservice og for fiskeriservice. De var enige om, at tillægget skulle være det samme de to steder og andre steder, hvor det foregik på samme måde. En marcipanfabrik blev nævnt som et muligt eksempel. Det var ikke et spørgsmål om, hvad der produceres, men hvad rengøringsarbejdet indebærer. Det handlede om høj hygiejnstandard, kvalifikationer, ansvar og gener – om at arbejdet foregik i et fugtigt miljø under anvendelse af syre og desinfektionsmidler, som er farlige at have med at gøre, og som skal omgås med forsigtighed.

4. Påstande

Klager har nedlagt påstand om, at indklagede virksomhed, ISS Facility Services A/S, skal anerkende, at rengøring udført i produktionslokalerne på virksomheden C&D Foods, skal udløse tillæg efter serviceoverenskomstens regler om levnedsmiddeltillæg.

Indklagede har påstået frifindelse.

5. Parternes hovedsynspunkter

Klagers hovedsynspunkt er, at fodervirksomheder skal anses som levnedsmiddelindustri i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i Serviceoverenskomstens særbestemmelser om levnedsmiddelindustri. Levnedsmiddelindustri skal ikke forstås bogstaveligt. Rengøring ved produktion af foder er pr. definition omfattet af overenskomstens særbestemmelser om betaling af levnedsmiddeltillæg. Det afgørende efter særbestemmelserne er ikke, hvor der gøres rent, men hvad rengøringsarbejdet består i. Reglerne om hygiejne ved produktion af fødevarer til mennesker og reglerne om hygiejne ved produktion af foder til dyr ligner hinanden i en sådan grad, at der også skal betales levnedsmiddeltillæg ved rengøring i fodervirksomheders produktionslokaler.

Klager har yderligere gjort gældende, at den rengøring, der faktisk er udført i C&D Foods produktionslokaler i X by, svarer fuldstændig til den rengøring, som foretages på et slagteri, og at der derfor også af denne grund skal betales levnedsmiddeltillæg. C&D Foods har underlagt sig standarder, som indebærer samme høje krav til hygiejne og rengøring som ved produktion af mad til mennesker

Klager har i øvrigt henvist til, at inden for branchen bruges ordet ”fødevarer” også om foder til dyr. De medarbejdere hos ISS, som gjorde rent hos C&D Foods i perioden 2010-2018, hvor ISS havde rengøringen, var ansat i ISS i segmentet ”Food Hygiene”. Fødevarestyrelsen, der tidligere hed Levnedsmiddelstyrelsen, er ansvarlig for såvel fødevarer til mennesker som foder til dyr. C&D Foods er medlem af DI Fødevarer – ligesom Hilton Foods. Forenede Service, som havde rengøringsopgaven hos C&D Food før ISS, og Art Service, som har overtaget rengøringsopgaven efter ISS, har da også begge aflønnet rengøringen hos C&D Foods med levnedsmiddeltillæg.

Indklagedes hovedsynspunkt er, at et levnedsmiddel efter en naturlig sproglig forståelse er et produkt, der anvendes til føde for mennesker, mens foder efter en naturlig sproglig forståelse er et produkt, der anvendes til dyr. Serviceoverenskomstens særbestemmelser gælder for levnedsmidler og må forstås i overensstemmelse med ordlyden. Det er efter særbestemmelserne ikke enefølgende, hvad rengøringsarbejdet indebærer i lyset af hygiejnekrav – det er en

udtrykkelig betingelse, at arbejdet skal udføres i produktionslokaler inden for levnedsmiddelindustrien. Det bestrides i øvrigt, at der efter hygiejnereglerne er samme høje krav til rengøring i fodervirksomheder som i levnedsmiddelvirksomheder. Det bestrides, at den rengøring, ISS har udført hos C&D Foods, har været på niveau med den rengøring, der udføres på et slagteri.

6. Opmandens begrundelse og resultat

Et hovedspørgsmål under sagen er, om en fodervirksomhed, der fremstiller foder til hunde og katte, skal anses som hørende til levnedsmiddelindustrien i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i serviceoverenskomstens særbestemmelser om levnedsmiddelindustrien.

Særbestemmelserne om levnedsmiddelindustrien med levnedsmiddelindustritillægget kom ind i serviceoverenskomsten i 1998. Efter forhandlingsprotokollatet herom kan det lægges til grund, at tillægget skal gives for rengøring i produktionslokaler på slagterier og i fiskeindustrien i overensstemmelse med de tidligere særbestemmelser om slagteriservice og fiskeriservice. Det kan endvidere lægges til grund, jf. kendelsen af 30. september 2016 i sag FV2016.0033, at tillægget i øvrigt skal ydes for rengøring, som foregår 1) ”i produktionslokaler inden for levnedsmiddelindustrien”, hvor der stilles 2) ”særlige krav om faglige færdigheder” og 3) ”de veterinære myndigheders krav om et højt hygiejneniveau”.

Det fremgår af kendelsen af 30. september 2016 om, hvad særbestemmelserne omfatter, at deltagere i overenskomstforhandlingerne i 1998 fra begge sider – fra arbejdstagersiden næstformand D – samstemmende havde forklaret, at meningen var ud over slagteriservice og fiskeriservice at ”dække lignende rengøring i produktionslokaler inden for levnedsmiddelindustrien med tilsvarende høje krav”. Under nærværende sag har D forklaret, at det ikke var et spørgsmål om, hvad der produceres, men hvad rengøringsarbejdet indebærer. Der kan imidlertid ikke på denne forklaring bygges en fælles opfattelse hos overenskomstparterne af, at der skal ses bort fra den udtrykkelige angivelse af gyldighedsområdet til at angå levnedsmiddelindustrien og formodningen om, at parterne med formuleringen har tilsigtet, hvad den naturlige sproglige forståelse tilsiger. Det er da også i fagretlig praksis, refereret i kendelsen af 30. september 2016, fastslået, at der – uanset hvilke krav der stilles til faglighed og hygiejne –

ikke skal betales levnedsmiddelindustritillæg for rengøring i lokaler, som ikke opfylder kravet om, at der skal foregå en industriel produktion. Der ses herefter ikke at være grundlag for at bortse fra den begrænsning, som ligger i, at der skal være tale om rengøring af lokaler, som benyttes til produktion af levnedsmidler.

Efter almindelig sproglig forståelse er levnedsmiddelindustrien (eller fødevareindustrien) en samlebetegnelse for industrivirksomheder, som beskæftiger sig med produktion af levnedsmidler (eller fødevarer). Efter almindelig sproglig forståelse er levnedsmidler produkter, som anvendes til føde for mennesker, mens foder er produkter, som anvendes til dyr.

Reguleringen af levnedsmidler og foder indeholder definitioner, som er i overensstemmelse med den nævnte almindelige sproglige forståelse. EU-fødevareforordningen (nr. 178/2002) definerer i artikel 2, stk. 1, ”fødevarer” (eller ”levnedsmidler”) som ”stoffer eller produkter, som ... er bestemt til eller med rimelighed må antages at skulle indtages af mennesker”. I artikel 3, nr. 4, defineres ”foder” (eller ”foderstoffer”) som ”stoffer eller produkter, herunder tilsætningsstoffer, som ... er bestemt til at skulle fortæres af dyr”. Den tidligere levnedsmiddelov, lov nr. 310 af 6. juni 1973, definerede i § 1 levnedsmidler som ”spisevarer, drikkevarer, nydelsesmidler eller andre varer, der er bestemt til at fortæres af mennesker”. 1998-fødevareloven, lov nr. 471 af 1. juli 1998, definerede i § 3 fødevarer som ”madvarer, drikkevarer, nydelsesmidler og andre varer, der er bestemt til eller må antages at skulle fortæres af mennesker”. Den gældende fødevarelov, lovbekendtgørelse nr. 999 af 2. juli 2018, henviser i § 2, stk. 2, til fødevareforordningens afgrænsning af fødevarer. Der er således ikke i sprogbrugen i den offentlige regulering af levnedsmidler noget holdepunkt for at udstrække forståelsen af levnedsmidler til at omfatte foder eller for at udstrække forståelsen af levnedsmiddelindustri til at omfatte fodervirksomheder. Tværtimod.

Reguleringen af fødevarer og foder bygger på en klar sondring mellem fødevarer og foder. Om hygiejne gælder henholdsvis forordning nr. 852/2004 om fødevarehygiejne og forordning nr. 183/2005 om krav til foderstofhygiejne. Til brug for sagen er der indhentet en udtalelse hos Fødevarestyrelsen, som bl.a. har udtalt, at ”reglerne vedr. foder og fødevarer i høj grad minder om hinanden, men hvor der alligevel sker en tilpasning, da beskyttelsen af mennesker og dyr må

håndteres forskelligt”. Til spørgsmålet, om ”levnedsmiddelindustrien” kan indbefatte produktion af foder til dyr, har Fødevarestyrelsen svaret ”Nej” og henvist til, at fodervirksomheder skal være godkendt eller registreret efter foderhygiejneforordningen. Der er således heller ikke i den offentlige regulerings opbygning noget holdepunkt for at udstrække forståelsen af levnedsmidler til at omfatte foder eller for at udstrække forståelsen af levnedsmiddelindustri til at omfatte fodervirksomheder. Tværtimod.

Det er uden betydning for forståelsen af Serviceoverenskomsten, hvorledes ISS har opdelt sin forretning i segmenter, hvilken betegnelse ISS har givet se forskellige segmenter, og hvilke virksomheder ISS har anbragt i de enkelte segmenter, herunder i segmentet ”Food Hygiene”. Det er tilsvarende uden betydning for forståelsen af Serviceoverenskomsten, hvorledes DI har organiseret sin virksomhed, og hvilke typer af virksomheder der samles under navnet ”DI Fødevarer”. Hverken disse betegnelser eller navnet ”Fødevarestyrelsen” sammenholdt med styrelsens opgaver rækker nemlig ved den nævnte naturlige sproglige forståelse af udtrykket ”levnedsmiddelindustrien”.

Det er også uden betydning for forståelsen af overenskomsten, om der er rengøringsvirksomheder, som har aflønnet rengøring i en fodervirksomhed med levnedsmiddelindustritillæg. Det står den enkelte virksomhed frit for at aflønne medarbejderne bedre end overenskomsten fordrer. Det forhold, at der er virksomheder, som giver deres medarbejdere et tillæg, kan ikke forpligte andre virksomheder til det samme.

Der ses i det hele ikke at være fremkommet noget, som giver grundlag for en anden forståelse af levnedsmiddelindustri end den, som tilsiges af en naturlig sproglig forståelse. Der er herefter ikke grundlag for en forståelse, hvorefter fodervirksomheder er omfattet.

Der er ikke oplyst omstændigheder, som har været til hinder for overenskomstparternes afgrænsning af det område, inden for hvilket tillægget gives, til levnedsmiddelindustrien. Uanset hvor meget eller lidt reglerne om hygiejne ved produktion af fødevarer ligner reglerne om hygiejne ved produktion af foder, kan indholdet i disse regler ikke udløse en pligt til betaling på foderområdet af et tillæg, hvis betaling i overenskomsten er begrænset til levnedsmiddelområdet.

Klager har anført, at der skal betales levnedsmiddelindustritillæg, da den rengøring, som faktisk er udført hos C&D Foods, svarer fuldstændig til den rengøring, som foregår på et slagteri. Overenskomstparterne har imidlertid udtrykkeligt aftalt, at dette tillæg alene skal anvendes på levnedsmiddelområdet. Der skal noget ganske særligt til for at fastslå, at tillægget ikke desto mindre skal udbetales i strid med en sådan begrænsning og derved udvide arbejdsgivernes betalingspligt. Der er imidlertid ikke under sagen fremkommet noget, som understøtter, at begrænsningen ikke skal tillægges betydning, eller som giver grundlag for en analogislutning.

Efter det anførte tages indklagedes påstand om frifindelse til følge.

Thi bestemmes:

Indklagede frifindes.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmand.

Børge Dahl